

Interne controleplan 2023

Doorontwikkeling van de interne controlefunctie

Gemeente Vijfheerenlanden

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1 Aanleiding en doelstelling	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Doelstelling	4
2 Waar staan we en waar willen we naar toe.....	5
2.1 Terugblik	5
2.2 Three Lines Model.....	7
3 Rechtmatigheidsverantwoording	9
3.1 Begrotingscriterium.....	9
3.2 Voorwaardencriterium	10
3.3 Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O)	10
3.4 Overige toetspunten.....	10
4 Goedkeuringstolerantie, verantwoordingsgrens en rapportagegrens.....	11
4.1 Goedkeuringstolerantie.....	11
4.2 Verantwoordingsgrens.....	11
4.3 Rapportagegrens	11
5 Uit te voeren controles 2023	12
5.1 Planning	13
6 Rapportering	14

Inleiding

Voor u ligt het interne controleplan 2023 van de gemeente Vijfheerenlanden. Jaarlijks wordt dit plan opgesteld door control, vastgesteld door het college en ter kennisname aangeboden aan de auditcommissie. Door de vaststelling van dit plan door het college confirmeert het college de manier waarop in 2023 de hele interne controle wordt uitgevoerd, met als doel de rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen leggen aan de raad bij de jaarrekening 2023. We hebben de pilot uitgevoerd in de periode 2020-2022. We hebben verantwoording afgelegd aan het college in die jaren, maar pas in 2023 doet het college dat ook naar de raad. Vanaf 2023 is dit een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

In de voorgaande jaren is de uitvoering van de toetsing op (financiële) rechtmatigheid vooral neergelegd bij het subteam AO/IC van het team control. Vanaf het begin van de fusie heeft de interne controle een ontwikkeling doorgemaakt. Om deze vooruitgang nog meer door te ontwikkelen wordt in 2023 een start gemaakt met de overgang van een vooral gegevensgerichte controle naar een meer procesgerichte controle door het AO/IC team. Dit houdt in dat controles meer uitgevoerd en vastgelegd worden door de verantwoordelijke teams met ondersteuning van financieel adviseurs en control. Het doel daarvan is de meerwaarde van de verbijzonderde interne controle voor de organisatie te vergroten. Dit doen wij in 2023 op een aantal processen om de omslag naar deze controle aanpak te kunnen behappen. Het vergt een enigszins andere manier van denken en werken door medewerkers. Het valt en staat met de medewerking van de netwerkmanagers en de teams. In dit plan is uitgeschreven hoe we dit in 2023 willen gaan doen.

Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding en doelstelling van het interne controleplan. In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe de interne controle zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en beschrijven we de manier waarop we nog verder kunnen ontwikkelen. In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe we de controles gaan inrichten en waarop we toetsen om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 aangeven welke processen gecontroleerd gaan worden. Hierbij gaat het om de reguliere verbijzonderde interne controles op diverse kritische processen, geselecteerd vanuit de financiële- en rechtmatigheidsrisico's. Daarnaast kan het zijn dat in 2023 ook incidentele of aanvullende controles uitgevoerd gaan worden. Dit naar aanleiding van aanbevelingen van de accountant, verzoeken van directie, en/of bestuur en als gevolg van interne- en of externe ontwikkelingen. Tenslotte is in het laatste hoofdstuk opgenomen op welke manier we de uitkomsten van de controles rapporteren aan het DMT en terugkoppelen naar de betrokken teams.

Dit interne controle plan is beoordeeld door de concerncontroller, netwerkmanager en afgestemd met de accountant.

1 Aanleiding en doelstelling

1.1 Aanleiding

In de Gemeentewet artikel 212/213 en de financiële verordening 2022 gemeente Vijfheerenlanden in artikel 25 is geregeld dat het College van B&W verantwoordelijk is voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening en de voor het daaraan ten grondslag liggende financieel beheer. Het college dient die maatregelen te treffen om de rechtmatigheid van de hele uitvoering te waarborgen. In dit plan geven wij aan op welke wijze het college hier invulling aan kan geven. Een goed opgezette interne controle is een belangrijke pijler waarop de gemeente Vijfheerenlanden in het kader van planning en control op moet kunnen steunen. Niet alleen voor wat betreft het controleren en signaleren van tekortkomingen in de uitvoering, maar ook voor het (indien nodig) kunnen bijstellen van processen en het afleggen van verantwoording. Om die reden is dit interne controleplan 2023 inclusief verbijzonderde interne controle opgesteld. In deze notitie wordt interne controle en verbijzonderde interne controle afgekort naar IC en VIC of (V)IC.

Allereerst is het van belang het onderscheid tussen IC en VIC te herkennen. De IC vindt plaats binnen de vakafdelingen die verantwoordelijk zijn voor het proces. Denk hierbij aan voldoende functiescheiding en 4-ogen principe, kwaliteitscontroles, tarievencontroles, steekproefcontroles, controle op handmatige mutaties, toetsing op prestatielevering, verbandscontroles en controles op juiste en volledige financiële transacties. De IC bestaat uit gegevensgerichte controles. Dit houdt in dat de resultaten en de producten die uit een proces voortkomen worden getoetst en niet het procesverloop zelf. De VIC kan worden gezien als 'de controle van de controles'. Er wordt getoetst of de inrichting van het proces voldoende waarborgen bevat voor een rechtmatige en juiste uitkomst ervan. In hoofdstuk 2 'Waar staan we en waar willen we naar toe' wordt hier dieper op ingegaan.

1.2 Doelstelling

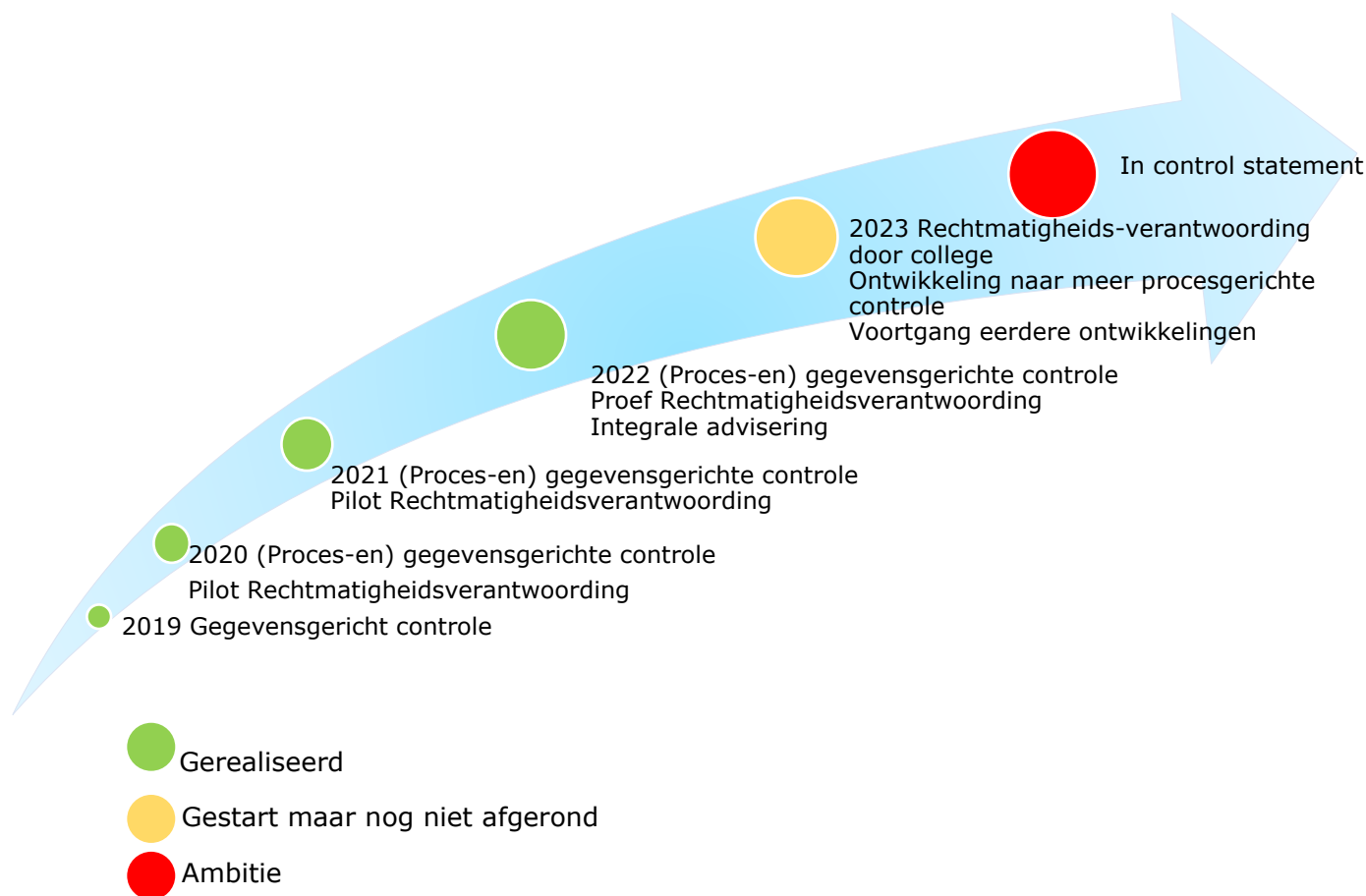
De (V)IC is voor de gemeente Vijfheerenlanden een belangrijk instrument dat bijdraagt aan de borging van het 'in control' zijn. Hierbij geven we op gestructureerde wijze aan welke stappen wij nemen om vast te stellen dat de organisatie daadwerkelijk 'in control' is. Met 'in control' zijn bedoelen we dat je je eigen organisatie goed bestuurt. Als gemeente Vijfheerenlanden zijn we 'in control' als we de onzekerheden onderkennen en we de maatregelen nemen zodat onze organisatie voorspelbaar wordt. Tekortkomingen in de procesbeheersing en de uitvoering worden op tijd opgespoord. Zo kan tijdig actie ondernomen worden om correcties door te voeren. Tijdig betekent dat herstelacties zijn uitgevoerd voordat de jaarrekening wordt vastgesteld. De focus ligt daarom op:

- Het onderkennen van de risico's en beheersingsmaatregelen in de bedrijfsprocessen met de grootste financiële omvang en de grootste inherente risico's op bijvoorbeeld fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik;
- Het toetsen van beheersingsmaatregelen die waarborgen dat de procesrisico's zijn afgedekt;
- Het uitvoeren van controles in het kader van de financiële beheersing ten behoeve van het komen tot een rechtmatigheidsverantwoording door het college;
- De samenhang met de werkzaamheden van de externe accountant op het gebied van de getrouwheid zodat er efficiency ontstaat in beide werkzaamheden.

Dit interne controleplan heeft primair tot doel om de (financiële) rechtmatigheid en getrouwheid vast te stellen van de financieel significante processen.

Belangrijk bij de controles is dat deze zichtbaar (in de vorm van bewijs) worden vastgelegd. Dit geldt zowel voor de IC als de VIC. Deze controles zijn een belangrijk verbeterinstrument. Vanuit de bevindingen is het immers mogelijk om risico's op te sporen, processen te optimaliseren en werkafspraken, waar nodig, aan te passen. De uitkomsten van de controlewerkzaamheden zijn een belangrijke bron voor de accountant. Mede om die reden wordt dit plan afgestemd met de accountant.

2 Waar staan we en waar willen we naar toe



2.1 Terugblik

In de jaren 2019 tot en met 2022 heeft de interne controlefunctie een ontwikkeling doorgeemaakt. In 2019, het eerste jaar na de bestuurlijke fusie, is vooral gegevensgericht gecontroleerd door de VIC. De organisatie was toen nog volop bezig de basis op orde te krijgen. Niet alle verordeningen en beleid waren geharmoniseerd en processen nog niet overal in kaart gebracht. Met deze gegevensgericht controle wordt op detailniveau de vastleggingen in de administratie getoetst. Bij deze manier van controleren wordt niet gesteund op de aanwezige beheersingsmaatregelen. In 2020 is naast de gegevensgerichte controle ook deels procesgericht gecontroleerd. De accountant heeft de VIC gebruikt als een belangrijke informatiebron om kennis te verkrijgen van de gemeente en zo richting gegeven aan hun controle. Dit is variant twee uit de Notitie 'De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden' van de commissie BADO¹. In 2021 is de VIC doorontwikkeld. De intensiteit en de diepgang van de controles is verder gegroeid. De accountant is actief betrokken geweest bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden. Er zijn vooraf duidelijke afspraken gemaakt over de samenwerking, onderlinge rollen en verantwoordelijkheden. De accountant heeft voor enkele processen de VIC kunnen gebruiken als interne beheersingsmaatregel (variant drie uit de notitie van de commissie BADO¹). Ook hebben we 2021 (net als 2020) gebruikt om een pilot uit te voeren op de rechtmatigheidsverantwoording. In dat jaar heeft de VIC verbetertrajecten opgestart op de processen subsidies en WMO om de rechtmatigheid binnen deze processen te verbeteren. In 2022 is de VIC, samen met juridisch control, businesscontrol (dienstverlening) en de

¹Commissie Bedrijfsvoering Auditing Decentrale Overheden

functionaris gegevensbescherming gestart een integraal advies uit te brengen op de processen WMO, Jeugd, omgevingsvergunningen en subsidies. De deelwaarnemingen uit de selectie van de accountant zijn, naast de toetsing van de VIC, getoetst op de onderdelen: juridische kwaliteit van de beschikkingen, kwaliteit van de dienstverlening en de bescherming van gegevens. Ook is in 2022 de inrichting van enkele applicaties als het gaat om autorisaties van rollen en verantwoordelijkheden getoetst. In dit jaar is de rechtmatigheidsverantwoording door het college, bij wijze van proef, in de jaarrekening 2022 opgenomen. Ondanks deze ontwikkelingen is het van belang een deel van de huidige werkzaamheden van de VIC beter te integreren in de organisatie zodat de VIC daarvan gebruik kan maken. Voor 2023 kiezen we ervoor om door te groeien van een vooral gegevensgerichte controleaanpak naar een meer procesgerichte controleaanpak, waardoor de meerwaarde van de VIC voor de organisatie kan worden vergroot.

Onderstaand wordt het onderscheid in deze twee vormen van controles toegelicht

- **Gegevensgerichte controle:** met een gegevensgerichte controle worden de resultaten en producten van de processen getoetst en niet zozeer de totstandkoming (procesverloop). Bij een gegevensgerichte controle wordt dus niet gesteund op interne controlemaatregelen.
- **Procesgerichte controle:** de nadruk ligt op het proces van totstandkoming van de cijfers. De opzet, het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen in de processen worden getoetst.
 - **Opzet:** is het proces beschreven inclusief risico's en zichtbare beheersmaatregelen?
 - **Bestaan:** wordt in de praktijk gewerkt volgens de opzet?
 - **Werking:** levert het werken volgens de beschrijving een juiste/rechtmatige uitkomst op?

Een belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van procesgerichte controle is dat de processen inclusief de getroffen beheersmaatregelen zijn beschreven en geformaliseerd. Indien dit niet het geval is, blijft het nodig dat de VIC aanvullende gegevensgericht werkzaamheden verricht. Voor 2023 willen we starten met een meer procesgerichte controle op de processen:

- Belastingen
- Jeugd
- WMO

2.2 Three Lines Model

Om de meer procesgerichte aanpak van de VIC te realiseren op de, voor 2023, genoemde processen², wordt gebruikt gemaakt van het zogenaamde 'Three Lines Model'. Dit model ziet er als volgt uit:

Lines	Onderdeel binnen de gemeente	Rol
	Gemeenteraad	Toezicht en decharge
	College van B&W	Eindverantwoordelijk en toezicht
3^e lijn	■ Verbijzonderde interne controle ■ (Concern) control ■ Directie	Totaaloverzicht, aanvullende zekerheid over in control zijn Onafhankelijk
2^e lijn	■ Medewerkers (m.n. kwaliteitsmedewerkers) los van de uitvoerende medewerkers ■ Controller (uit de teams) ■ Financieel adviseur ■ Netwerkmanager (verantwoordelijkheid)	Ondersteunend (waaronder adviserend) en verantwoordelijk voor de infrastructuur, methodiek, richtlijnen enz.
1^e lijn	■ Teams ■ Netwerkmanager (verantwoordelijkheid)	Primair verantwoordelijk voor goede uitvoering en interne beheersing (control)

2.2.1 1e Lijn

In onze gemeente vinden, binnen teams, controles plaats om van input naar output te komen. Wat echter nog wel eens ontbreekt, is de vastlegging hiervan. Immers, wanneer een ander kan vaststellen dat de risico's beheerst worden door controle, neemt de zekerheid over de uitkomst van het proces flink toe. Zonder vastlegging(en) kan deze zekerheid alleen verkregen worden door een grote hoeveelheid uitkomsten van het proces te controleren (=gegevensgericht controle). Denk hierbij aan de controle op de prestatielevering bij inkopen of verstrekte subsidies, de controle op de bouwkosten bij een omgevingsvergunning, tarievencontrole en de juiste verwerking van belastingmutaties. Omdat normaliter de relevante controles al plaatsvinden, kost het relatief weinig extra moeite om hier iets van vast te leggen. Er is dus winst te halen in een gezamenlijk traject. Hierbij wordt het proces risico-gericht geanalyseerd waarbij bepaald wordt welke IC's nodig zijn en hoe deze vastgelegd kunnen worden. Dit alles met het uitgangspunt: 'De processen lopen goed, alleen moeten we ervoor zorgen dat het zichtbaar gemaakt wordt'. En niet: 'De processen lopen niet goed, daarom controleren we op fouten'. De 1e lijn is primair verantwoordelijk voor een goede uitvoering en interne beheersing. Naast de uit te voeren controles zijn in het operationeel proces over het algemeen allerlei waarborgen ingebouwd. Voorbeelden hiervan zijn zaken als functiescheidingen, diverse verplicht te gebruiken formats, geautomatiseerde controles en ontwikkelde standaardprocedures. Al die maatregelen zijn erop gericht de processen achter de producten en/of diensten op een efficiënte, effectieve en rechtmatige manier te laten verlopen. Het is de bedoeling de IC's (in de lijn) onderdeel te laten worden van gemeentelijke processen.

²Belastingen, Jeugd en WMO

2.2.2 2e Lijn

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, vallen de 1e en deels 2e lijn binnen de vakafdeling, die verantwoordelijk is voor het (te controleren) proces. De netwerkmanager is verantwoordelijk voor de rechtmatigheid en getrouwheid van zijn of haar processen. De controle in de 2^e lijn wordt voornamelijk uitgevoerd door financieel adviseurs, controllers en kwaliteitsmedewerkers (uit de teams). Deze IC richt zich met name op het toetsen van de financiële uitkomsten van de processen en richt zich op werkzaamheden om de volledigheid van opbrengsten en de juistheid van de kostenweergave vast te stellen. Voorbeelden hiervan zijn een kwaliteitstoets op een besluit tot het verstrekken van een voorziening binnen het sociaal domein, toets om vast te stellen dan aan het inkoopbeleid is voldaan of de eindcheck of alle belastingaanslagen tegen de juiste bedragen zijn opgelegd. De 2^e lijn is vooral verantwoordelijk voor de kaders en richtlijnen op bijvoorbeeld risicomanagement of informatiebeveiliging en toetst of analyses en de genomen maatregelen voldoende en juist zijn. Kortom de 2^e lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en bewaakt of het management zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt.

2.2.3 3e Lijn

Tenslotte hebben we de controle in de 3^e lijn. Deze wordt voornamelijk uitgevoerd door de VIC. De VIC richt zich op het verkrijgen van inzicht in tenminste de getrouwe en rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, zoals deze in de jaarrekening opgenomen worden. Hierbij wordt onder meer aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van relevante beheersmaatregelen die uitgevoerd worden in de 1^e en 2^e lijn en aanwezige risico's voor wat betreft getrouwheid van de informatieverstrekking en rechtmatigheid van de financiële beheerhandelingen. Kortom: de VIC is 'de controle van de controles'. Het primaire doel is het verbeteren van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Tenslotte helpen de informatie uit de interne controles en de inbedding van interne controlemaatregelen de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de gemeente Vijfheerenlanden te verbeteren. Het secundaire doel is een maximale aansluiting te realiseren tussen de werkzaamheden van de externe accountant en de VIC, zodat de accountant optimaal gebruik kan maken van de VIC-functie.

2.2.4 Voornemen 2023

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk is aangegeven is voor 2023 het voornemen het 'Three Lines' model toe te passen op een aantal processen in de organisatie. We nemen bewust een aantal processen om de kans op slagen te vergroten door kleinere stapjes te nemen in de goede richting. Te veel in één keer verkleint de kans op slagen. Dit betekent dat gesprekken gevoerd gaan worden met de verantwoordelijke teams om de processen goed in kaart te brengen. De werkwijze daarbij is dat de zogenaamde IST-situatie (hoe loopt een proces nu) wordt beschreven. Deze beschrijving zal bij een aantal processen aanwezig zijn. Vervolgens wordt vastgelegd hoe de SOLL-situatie (gewenste situatie) moet zijn. Om te bepalen wat nodig is om de SOLL-situatie te bereiken bepalen we waar de risico's liggen en welke maatregelen nodig zijn om deze risico's te mitigeren. Vanuit deze analyse gaan we kijken welke maatregelen al zijn ingevoerd en in welke mate deze bijdragen aan een vermindering van de risico's. Tenslotte wordt bij de invoering van aanvullende maatregelen, samen met de medewerkers uit de 1^e en 2^e lijn, bepaald welke IC's (gegevensgericht) in de lijn worden gebracht. Dit met als doel de meer procesgericht controle door de VIC te realiseren in 2023. Dit proces zal enige tijd in beslag nemen. We zijn ons er dan ook van bewust dat we niet na het eerste kwartaal kunnen vaststellen dat de genoemde processen al ingericht zijn volgens het drielijnen model. We starten daarom met een pilot op het proces belastingen. Bij een goed resultaat (IC in de 1^e en 2^e lijn) wordt dit uitgerold naar de processen Jeugd en WMO. Ons streven is bij de jaarrekening 2023 dit voor de genoemde processen (grotendeels) op orde te hebben.

Voor de overige betrokkenheid en rollen bij de rechtmatigheidsverantwoording en (V)IC wordt u verwezen naar het plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording 2023 VHL.

3 Rechtmatigheidsverantwoording

De nadere invulling van het begrip rechtmatigheid ligt vast in het Besluit accountantscontrole decentrale overheid, de Kadernota Rechtmatigheidsverantwoording van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de Notitie Rechtmatigheidsverantwoording van de commissie BADO.

Binnen de rechtmatigheidsverantwoording wordt onderscheid gemaakt tussen afwijkingen, fouten en onduidelijkheden en begrotingsonrechtmatigheden. Er kan sprake zijn van een overlap van deze begrippen, maar zijn onderling niet uitwisselbaar.

- **Afwijkingen:** Posten die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen (fouten) en posten waarbij voor het college van B&W een onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid
- **Fouten:** Rechtmatigheidsfouten treden op bij financiële beheershandelingen, waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.
- **Onduidelijkheden:** Als het college van B&W in het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.
- **Begrotingsonrechtmatigheden:** Hiervan is sprake als het college van B&W bij de realisatie van doelen en activiteiten afwijkt van de budgetten die door de raad zijn vastgesteld. Hiervan is sprake als:
 - het lasten- of investeringsbudget is overschreden, of
 - de baten (opbrengsten) door het doen of nalaten van een financiële beheershandeling lager zijn dan het door de raad vastgesteld budget, of
 - voor het door de raad vastgestelde budget minder doelen of activiteiten zijn gerealiseerd dan begroot voor het betreffende budget

Voor de rechtmatigheidscontrole zijn negen criteria van belang:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium

- **Begrotingscriterium**
- **Voorwaardecriterium**
- **Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium**

Afgedekt door balans en overzicht van baten en lasten

Afgedekt door rechtmatigheidsverantwoording

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de door het college gegeven rechtmatigheidsverantwoording – als een onderdeel van de jaarrekening. In de controleverklaring van de accountant wordt geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over het aspect van de rechtmatigheid (wel op de getrouwheid daarvan).

De manier waarop de rechtmatigheidsverantwoording op de drie criteria wordt vastgelegd in de jaarrekening is opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheidsverantwoording 2022 Commissie BBV. Voor verdere informatie hierover verwijzen wij dan ook naar deze Kadernota. In het kort volgt een uitleg van de drie criteria. In het plan van aanpak invoering rechtmatigheidsverantwoording 2023 wordt hier dieper op ingegaan.

3.1 Begrotingscriterium

Dit houdt in dat alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de begroting (incl. wijzigingen) zoals door de gemeenteraad is goedgekeurd. Eventuele begrotingsoverschrijdingen kunnen niet verwijtbaar zijn aan het college, bijvoorbeeld omdat ze niet voorzienbaar waren of omdat ze voortvloeien uit aanpassingen in regelingen. Het bepalen of respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad.

3.2 Voorwaardencriterium

Dit houdt in dat alle financiële beheershandelingen (handelingen die vallen binnen de normale alledaagse bedrijfsvoering) zijn verricht in overeenstemming met wet- en regelgeving.

3.3 Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O)

Dit houdt in dat het college voldoende waarborgen heeft getroffen om te voorkomen dat, als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving, ten onrechte overheids-subsidies- of uitkeringen zijn verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

Als tijdens de uitvoering van de controles (het vermoeden van) gevallen van fraude en misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik worden geconstateerd, zal dit volgens de juiste procedures worden aangekaart en op worden geacteerd. Aanvullend op de rapportages van de interne controles wordt een separaat overzicht van fraude en M&O opgesteld met daarbij de gevolgde procedures en aanbevelingen voor beheersingsmaatregelen ter beheersing en voorkoming van fraude en M&O.

De bovengenoemde criteria worden dus meegenomen in de (V)IC over 2023. Dit betekent dat de werkplannen (per proces) en toetsvragen in de checklisten voor de uit te voeren controles moeten worden aangepast, dan wel worden aangevuld. Ook bij de controlememo's en de rapportages met de bevindingen uit de controles wordt op deze criteria ingegaan.

3.4 Overige toetspunten

Naast de rechtmatigheidscriteria worden ook in 2023 aspecten als juridische kwaliteit, dienstverlening, gegevensverwerking en privacy meegenomen in de controles. In 2022 is al gestart met deze vorm van integrale controle en advisering. De focus voor 2022 lag op de processen omgevingsvergunningen, jeugd, WMO en subsidies. We willen dit in 2023 voortzetten om nog meer te groeien in de kwaliteitsverbetering op processen.

4 Goedkeuringstolerantie, verantwoordingsgrens en rapportagegrens

De accountant accepteert in de controle toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening inclusief de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit met in achtneming van de toleranties.

4.1 Goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en bepaalt de strekking van de af te geven controleverklaring. In onderstaand schema zijn de goedkeuringstoleranties opgenomen zoals door de gemeenteraad Vijfheerenlanden is vastgesteld. Deze komen overeen met het wettelijk minimum.

Oordeel Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Bepierking	Onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$>1\% < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$>3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	-

4.2 Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens is een door de gemeenteraad vastgesteld bedrag, waarboven het College van B&W de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves.

De gemeenteraad is vrij om binnen deze bandbreedte de grens te bepalen. Hierbij is van belang om op te merken dat voor fouten en onduidelijkheden hetzelfde percentage geldt. Fouten en onduidelijkheden mogen daarbij niet bij elkaar opgeteld te worden. Deze grens is in overeenstemming met de controleverordening 2019 opgenomen in het programma van eisen dat is opgesteld bij de aanbesteding van de accountant.

4.3 Rapportagegrens

Het college is verplicht om onrechtmatigheden toe te lichten in de paragraaf Bedrijfsvoering als de geconstateerde onrechtmatigheid de verantwoordingsgrens overschrijdt. Het college hecht waarde aan het gesprek over de bevindingen uit de rechtmatigheidscontroles.

Daarom beperkt het college zich niet alleen tot het geven van een toelichting louter bij overschrijden van de verantwoordingsgrens. Het college rapporteert daarom alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid boven de rapportagegrens in de paragraaf rechtmatigheid met een toelichting vanuit haar actieve informatieverstrekking richting de raad.

De rapportagegrens is vastgesteld op € 50.000, -. Dit komt voort uit het programma van eisen uit de aanbesteding.

Bij de jaarrekening wordt in de paragraaf bedrijfsvoering aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij worden ook niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van de bepalingen in de Wet Fido en bijbehorende Regelingen opgenomen en toegelicht.

De verantwoordings- en rapportagegrens wordt, op basis van de totale lasten van de begroting 2023, in onderstaande tabel weergegeven:

Totale lasten inclusief dotaties aan reserves	Verantwoordingsgrens t.b.v. rechtmatigheidsverantwoording van 1%	Rapportagegrens waarboven onrechtmatigheden worden toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering
€ 180.000.000	€ 1.800.000	€ 50.000

5 Uit te voeren controles 2023

De bevindingen van zowel de accountant als ons eigen AO/IC team van voorgaande jaren bepalen voor een groot deel de te controleren processen in 2023. Daarnaast is de omvang van de lasten opgenomen in de begroting bepalend voor de uit voeren controles. Onderstaande tabel geeft weer welke processen zijn opgenomen, hoe de risicobepaling eruitziet en wat de planning is.

		Risiko					Planning		
	Proces	Fin	RM	Prio	Netwerkmanager	PF-houder	P1	P2	P3
							01-08-2023 15-10-2023	15-10-2023 31-01-2023	01-02-2024 31-03-2024
1	Automatisering	L	G	L	M. Scholten	S. Hitipeuw		Change management Logische toegangsbeveiliging, Back-up en recovery, Incidentenmanagement om risico's te vermijden	
2	Belastingen en retributies (toepassing juiste tarieven)	H	G	H	A. Put	T. van Maanen	Lijncontrole Tarieven Controle op autorisaties Afronding controles en vastlegging controles 1 ^e en 2 ^e lijn	Rapport Waarderingskamer Steekproef	
3	Kwijtscheldingen Burgerleges	G L	H G	H G	A. Put S. van Hezik	T. van Maanen	Tarieven, aanbevelingen	Lijncontrole	Steekproef
4	Crediteuren	H	L	G	A. Put	T. van Maanen	Lijncontrole Steekproef Controle op autorisaties	Steekproef	Steekproef
5	Debiteuren	G	L	L	A. Put	T. van Maanen	Lijncontrole Steekproef		
6	Gemeenschappelijke regelingen	H	H	H	Manager SD K. Boot C. Uittenbogaard F. Jongmans	S. Fröhlich T. Meijdam K. Bel T. van Maanen J. van Montfoort S. Hitipeuw	Steekproef	Steekproef op verantwoording 2022	Controle op vaststelling en monitoring gedurende het jaar (steekproef)
7	Grondexploitaties	H	G	G	C. Uittenbogaard	T. van Maanen	Steekproef	Steekproef	Steekproef
8	Helsdingen.	L	H	G	K. Boot	K. Bel	Controle op autorisaties	Frauderisico, interne controle (op onvoorspelbaarheid).	Frauderisico, interne controle (op onvoorspelbaarheid)
9	Huuropbrengsten	G	H	G	F. Jongmans C. Uittenbogaard	T. van Maanen	Steekproef	Steekproef	Steekproef
10	Inhuur derden	H	H	H	T. van Helsdingen	J. van Montfoort	Risico op aanbestedingsgrens Steekproef	Risico op aanbestedingsgrens + steekproef	Risico op aanbestedingsgrens + steekproef
11	Jeugd	H	H	H	Manager SD	K. Bel	Lijncontrole Steekproef Afronding controles en vastlegging controles 1 ^e en 2 ^e lijn	Steekproef	Steekproef
12	Kapitaallasten	G	G	G	A. Put	T. van Maanen			Alleen nieuwe investeringskredieten. Verschuivingen tussen kredieten
13	Leerlingenvervoer	L	G	G	S. van Hezik Manager SD	K. Bel	Lijncontrole Steekproef	Steekproef	Steekproef
14	Omgevingsvergunningen	G	L	G	C. Uittenbogaard	T. van Maanen T. Meijdam	Lijncontrole Steekproef	Steekproef	Steekproef
15	Personeel	H	L	L	T. van Helsdingen	J. van Montfoort	Steekproef	Steekproef	Steekproef
16	Sociaal Domein WMO	H	H	H	S. van Hezik Manager SD	K. Bel	Lijncontrole Steekproef Afronding controles en vastlegging controles 1 ^e en 2 ^e lijn	Steekproef	Steekproef
17	Spendanalyse	H	H	H	Allen	T. van Maanen		Risico op Europese aanbestedingsgrens	Gehele spendanalyse
18	Subsidieverstrekking	H	H	H	Manager SD C. Uittenbogaard	K. Bel T. Meijdam T. van Maanen J. van Montfoort S. Hitipeuw	Lijncontrole Steekproef op verstrekkingen Afronding controles en vastlegging controles 1 ^e en 2 ^e lijn	Monitoring aanbevelingen Steekproef op vaststellingen 2022	Steekproef
19	Subsidieontvangsten	G	H	G	C. Uittenbogaard	K. Bel T. van Maanen T. Meijdam J. van Montfoort S. Hitipeuw			Steekproef Verantwoording 2022

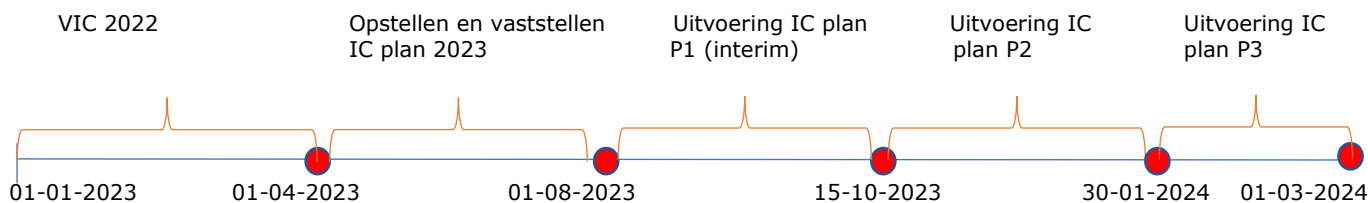
Fin. = financieel risico; RM. = rechtmatigheid risico; Prio = prioriteit; H = hoog; G = gemiddeld; L = laag

Het is van belang over de opvolging van de aanbevelingen van de accountant en van de VIC te monitoren om de vooruitgang van de verbetertrajecten zichtbaar te maken en eventueel bij te sturen waar dat nodig is. Daarom wordt tijdens de controles ook ingezoomd op de aanbevelingen en verbeteracties, waarvan uiteraard verslag wordt gedaan. Hierover zullen met enkele medewerkers uit de teams en verantwoordelijk netwerkmanagers gesprekken worden gevoerd. In periode 1 worden tevens de lijncontroles uitgevoerd.

De omvang van de selectie en de steekproef worden gedaan door de accountant.

5.1 Planning

In totaal bestaat de VIC uit 19 processen in 2023. Onderstaande vindt u de planning van de uit te voeren werkzaamheden in 2023 en begin 2024.



Bij de oplevering van controles conform bovengenoemde planning is het team AO/IC mede afhankelijk van juiste en tijdige medewerking vanuit de diverse teams. Indien nodig zal door het team AO/IC worden geëscaleerd naar de betreffende netwerkmanagers. Het behalen van de controle planning is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de organisatie de teams.

6 Rapportering

Van iedere uitgevoerde VIC wordt een controlememo opgesteld. In deze memo worden tevens de conclusies uit de IC's uit de eerste en tweede lijn van de genoemde processen³ en de conclusies van de VIC opgenomen. De controlememo's worden verzonden naar de verantwoordelijk netwerkmanagers en teammedewerkers voor hoor-wederhoor. De uitkomsten van deze controlememo's kunnen aanleiding zijn voor het herstellen van fouten en of onduidelijkheden of het tussentijds bijstellen van processen of werkwijzen als dat de rechtmatigheid ten goede komt. Aan het einde van periode 3 bij de jaarrekening worden de belangrijkste bevindingen opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering en wordt de verplichte rechtmatigheidsverantwoording door het college afgelegd. Hierbij is aandacht voor:

- Hoe het zit met de getrouwheid en rechtmatigheid binnen de processen;
- De drie rechtmatigheidscriteria;
- De interne controlemaatregelen binnen dit proces;
- De opvolging van de aanbevelingen uit voorgaande controles;
- De opvolging van de aanbevelingen van de accountant;
- De fouten en onzekerheden die in proces zijn geconstateerd en wat de oorzaken hiervan zijn;
- Aanbevelingen om hiermee om te gaan;
- Correcties die uitgevoerd moeten worden op basis van de controles.

³Belastingen, Jeugd en WMO